

לקה טוב

יצא לאור ע"י רשת מוסדות 'טוב' בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעדיכת הרב מנשה צדקה שליט"א

התשס"ח פרשת תולדות

4:25	הדלקת נרות שבת ניו יורק
5:54	מוצאי שבת
8:33	סוק"ש מג"א
9:09	סוק"ש גר"א
11:40	חצות

ויעתר יצחק לד' לנוכח אשתו – הירבה בתפילה לא מחסרון זכותו ולא מחסרון זכותה אלא לנוכח אשתו, הם בתואל ולבן שמעון ממנה ההריון. או יאמר כי עקרה היא מיום שנולדה ואין לזה רפואה בדרך הטבע. (עץ הדעת טוב)

ויעתר... לנוכח אשתו – ולא הזכר שמה, כי חשב אולי צריך יהי לשנות את שמה. כמו אצל שרה, ולכן לא נכתב שמה. (פנים יפות)

לנוכח אשתו – ביקש שתתקבל תפילתה של רבקה שבני לא יהיו דומים לאחי, ותפילה עושה מחצה וילדה את יעקב. (הרב וולף)

כי עקרה היא, ויעתר לו ד' – כי עקרה היא. וכן עקרה הוא מסטרא דנוקבא ולא יתקיים לכן נאמר ויעתר לו ד', לו ולא לה, ולא יהי הנוול מצדה אלא מצדו ויהי לו קיום. אולם מההתרוצצות הבינה כי שני בנים בקרבה ועלה על דעתה שהיות ושניהם התפללו לכן היו שתי פקידות ואחר מצדה ולא יתקיים ולכן אמרה למה זה אנכי, למה התפללתי על הבנים מוטב הי' שרק יצחק לבדו הי' מתפלל ואז לא הי' לי הצער. וגם מה בצע בולד מצדי שלא יהי בן קיימא, ותלך לדרוש. ונאמר לה שאין הדבר כדעתה אלא שניהם באו בתפילת יצחק ושניהם יהיו בני קיימא, אלא ששני גויים בבטן וכי.

ויעתר לו ד' – לו ולא לה. אינו דומה תפילת צדיק בן צדיק לתפילת צדיק בן רשע. צדיק בן צדיק תוכו רצוף עונה ותולה בטחונו בזכות אחרים ואלו צדיק בן רשע אפשר שמתגאה מעט ותולה בזכות עצמו, ולכן לו ולא לה. (מקור ברוך)

ותהר – אותיות תורה. אמרו בעלי הסוד כמנין לילות שלומדים בהם תורה כך ימי הריון של אשה, מט"ו באב עד ט"ו באייר. וסימנו זר יעבדנו, תשעה חודשי עיבור הם ר"ע יום הז' הם ז' ימים עד למילה. (רבנו אפרים)

"ויתרוצצו הבנים בקרבה ותאמר אם כן למה זה אנכי, ותלך לדרוש את ד'" (כה, כב) ויתרוצצו – כשהיתה עוברת על פתחי תורה, יעקב מפרסם לצאת. ולמה פירסם לצאת הרי

מלקחת אשה עד ארבעים שנה, שתיכבה רתיחת דם הנערות ותאות המישגל. (אברבנאל)

ויהי יצחק בן ארבעים שנה – ורבקה היתה בת שלוש שנים וחיי מאה ושלושים ושלוש שנים, וכן קתה. משה רבנו ע"ה, והלל הזקן, ורבי יוחנן בן זכאי, ורבי עקיבא, חיו מאה ועשרים שנה, שלמה המלך ושמואל הרמתי חיו חמשים ושתיים שנה.

ויהי יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה – ארבעים זה מספר שלם בעבור שיש בו ארבעה צדדים (מזרח מערב, צפון דרום) ואז ראוי הוא להיות שלם עם זיווגו, וכשאין שלימות המספר אין מוכרח השלימות בזוג (וזה הי' בחיי הראשונים שהיו חיהם ארוכים) והוליד בן ששים שאז הוא שלם לגמרי, כי כשם שארבעים הם שלימות שהם מספר מרובע נגד ארבעה צדדים, כן ששים הוא מספר שלם כנגד ארבעה קצוות ומעלה מטה. וגילה לך הכתוב דוקא ביצחק מפני שזה נמשך אחרי מידת הדין והדין יש בו שלימות, שלכך הוא דין, לכן כתב זה אצלו. (מהר"ל גור ארי')

בת בתואל הארמי, מפדן ארם, אחות לבן ארמי – שהיתה בין רשעים ולא למדה ממעשיהם. ויש לשאול, אם היתה בת עשרים או בת שלוש עשרה אפשר לשכחה שלא עשתה כמעשיהם, אך הרי היתה בת שלוש ומה השבח שלא עשתה כמעשיהם. אמר ר"י בת שלוש היתה ועשתה לעבד כל אותו המעשה. (משמע שהי' לה שכל של מבוגרים ויכולים לשכחה). (זהר)

"ויעתר יצחק לד' לנוכח אשתו כי עקרה היא, ויעתר לו ד' ותהר רבקה אשתו"

(כה, כא) **ותהר רבקה אשתו** – עשרים שנה שהה יצחק עם אשתו ולא ילדה לו עד שהתפלל תפילתו. כי הקב"ה רוצה בתפילת צדיקים, כי בשעה שהצדיקים מתפללים על מה שהם צריכים הם פותחים את הצנור העליון ומרבים קדושה בעולם, וכי מי שצריך, ואפילו אינו כדאי, נעזר בתפילת הצדיקים. (זהר)

ויעתר יצחק לד' – יצחק הירבה בתפילה יותר מרבקה בגלל שתי סיבות, שהוא הי' כבר קרוב לששים והיא היתה צעירה מאד. ועוד שהיתה בת בתואל ואחות לבן ורוב בנים הולכים אחרי אחי האם, והיא הכירה אותם היטב, לכן לא הירבתה בתפילה. (מהר"ל דיסקין)

פנינים לפרשה

"ואלה תולדות יצחק בן אברהם. אברהם הוליד את יצחק"

(כה, יט) **ואלה תולדות יצחק** – ו' מוסיף על ענין ראשון על תולדות ישמעאל, ישמעאל נולד מאברהם לפני שנימול ומהגר המצרית, למען ישאב הזוהמה שהטיל נחש בחוה ועברה לדורות הבאים. ויצחק נולד ברוך נס לעת זיקנת אברהם ושרה אך בכל זאת נותר עדיין מזוהמת הנחש. ויצחק לא הי' יכול לשאת שפחה כי הי' עולה תמימה, יצאה שארית הזוהמה בעשו למען יהיו יעקב ובניו ראויים לקבלת התורה, וזהו ו' של ואלה.

אברהם הוליד את יצחק – ואמרו בתנחומא שצר הקב"ה קלסתר פניו כשל אברהם, כנגד ליצני הדור, ואם בשביל זה למה אמר את ששים שנה אחר לידת יצחק. אלא שבזמנו לא שמו לב לדברי ליצני הדור אולם משנולד עשו ליצחק שבו ליצני הדור על קיאם שמאבימלך נתעברה שרה ועל כן יצא ממנו עשו. זהו לפי דרך המדרש. (אלשיך)

ואלה תולדות יצחק בן אברהם – אלה הקורות את יצחק בן אברהם. אברהם הוליד את יצחק. מקורותיו רואים שהי' בנו של אברהם ומה שקרה לאב קרה לבן. אברהם ושרה היו עקרים ויצחק ורבקה היו עקרים. אברהם הוליד תחילה את ישמעאל פרא למוד מדבר ואחר כך את יצחק החשוב, ויצחק הוליד תחילה את עשו איש יודע ציד, ואחר כך את יעקב איש תם. אברהם אהב את ישמעאל וגירשו מביתו לא מרצונו אלא מרצון ד', ויצחק אהב את עשו וגירשו מברכתו ומירושת הארץ לא מרצונו אלא מרצון ד'. בימי אברהם הי' רעב ובימי יצחק הי' ערב. אברהם הלך לגר ואמר על אשתו שהיא אחותו, וגם יצחק הלך לאברהם באו אבימלך ופיכול שר צבאו לכרות ברית וגם ליצחק באו. אברהם נתברך במיקנה ויצחק נתברך במיקנה, אברהם חפר בארות מים ויצחק חפר בארות מים יצחק בן אברהם. (אברבנאל)

"ויהי יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה בת בתואל הארמי מפדן ארם,

אחות לבן הארמי, לו לאשה" (כה, כ) ויהי יצחק בן ארבעים שנה – מה שאמרו בן שמונה עשר לחופה, שאז הוא כבר בעל כח וראוי להוליד בנים, אולם כשיקח אשה בבחרותו תטה את לבו ותכניעהו, צא ולמד משמשון ומשלמה. ועל כן נתעב יצחק

לימדו מלאך כל התורה כולה במעי אמו, אלא שכנראה קשה לצדיק להיות עם רשע אפילו כשמלאך מלמדו תורה. (הר"ר בונים)

ויתרוצו הבנים בקירבה – ולא נדבק ביעקב מאומה מרשעתו של עשו. וזה הי' הכנה לגלות ישראל בין האומות שיגזרו ביניהם, ומשאם ומחנם עמהם, ואף על פי כן לא ישתוו עמהם במידות. ולהיפך, יהיו רחמנים, בישנים וגומלי חסדים. (רמחיים צופים)

ויתרוצו הבנים – לשון ריצוץ ושבירה, שני היצרים שבאדם הם תמיד מרוצצים ומשבים זה את זה. (דגל מחנה אפרים)

ויתרוצו הבנים בקירבה - ופירש רש"י שהיו מריבין על נחלת שני עולמות. ולכאורה קשה וכי ביקש עשו עולם הבא, אבל דע שהרשעים הקדמונים היו חכמים להרע וכל מגמתם היתה לעקור את ישראל ממקום קדושתם ואז ייכנסו המה פנימה לקודש, ופסוק מלא הוא נירשה את נאות יעקב. (שלי"ה)

ושני לאומים ממעיך ייפרדו – פירש רש"י מן המיעינים הם נפרדים זה לצדקו וזה לרשעו. פירושו על פי שלי"ה שלכן הוכרחו יעקב ועשו להיות תאומים בבטן אחד כי רצה השי"ת שיעקב יהי כולו טוב ועשו כולו רע וזה אי אפשר בהיות כל אחד לבדו, כי ולד הנולד הוא מתערובת מים טהורים בדמים טמאים, לכן הכרחי הי' שיהיו תאומים וימשוך יעקב ליצירתו כל הטוב ועשו ימשוך לעצמו כל הדמים הרעים ובהיות התנגדות כזאת בבטן אחד, שני הפכים מן הקצה אל הקצה, לכן הוכרחה לסבול הצער ההוא. (ערבי נחל)

ורב יעבוד צעיר – ובדרך צחות, מי שרוצה להיות גדול, רב, יתחיל לעבוד עוד בהיותו צעיר. (ר"מ בנעט)

ורב יעבוד צעיר – לו הי' כתוב ורב יעבוד את צעיר הי' פירושו שעשו יעבוד את יעקב, ומשנכתב ורב יעבוד צעיר יתכן כך ויתכן להיפך, ולכן התקיים אימלאה החרבה לפי בחירתנו ומעשינו. (הגרא"א)

וימלאו ימי' ללדת והנה תומים בביטנה' (כה, כד) וימלאו ימי' ללדת – הצדיקים נולדים על פי רוב למקוטעין, אבל כאן מפני עשו וימלאו ימי' ללדת. (מהרי"ל דיסקין)

ויצא הראשון אדמוני כולו כאדרת שער, ויקראו שמו עשו' (כה, כה) ויצא הראשון אדמוני – סימן שיהי שופך דמים, ויעקב היפך זה שיהי נזהר משפיכות דמים. (מהר"ל נתיבות עולם)

ויקראו שמו עשו – שנעשה ונגמר בשערו כבן שנים הרבה. רש"י. שנולד בעל גוף על כל תאוות הגוף, ואילו יצר הטוב בא לאדם באיחור. (כלי יקר)

ויקראו שמו עשו – עשו בגימטריא שלום וכשדבר טוב ורע שוין בגימטריא יורה שהם שוין בבחינתם וכמו שזה בקדושה זה בקליפה. ואף על פי ששניהם שוין כח הקדושה דוחה את שכנגדו כי הקדושה

דביקה במקורה העולה עד אין סוף, ולקליפה אין עלי יותר.

(ערבי נחל ויגש)
"ואחרי כן יצא אחיו וידו אוחזת בעקב עשו ויקרא שמו יעקב. ויצחק בן ששים שנה בלדת אותם" (כה, כו) וידו אוחזת בעקב עשו – בדן הי' מעכו, שהי' ראשון ליצירה. רש"י. ולמה בדן, הרי בכור הוא הראשון ללידה ולא הראשון ליצירה. אלא אפשר לומר הרי נאמר לפתח חטאת רובץ, עם הלידה נכנס יצר הרע באדם ולפני כן אין בו דעת ואינו נחשב לילוד, אולם יעקב ועשו היתה בהם דעת כבר בבטן אמם, לריב על נחלת שני עולמות, אצלם הבכור הוא הראשון ליצירה. (הרבי מאוסטרובלה)

בעקב עשו – שאין עוד מלכות לעולם אחר מלכותו של עשו אלא לישראל בלבד, וכן הוא אומר, אחרי מלכותו של עשו, אשפוך את רוחי על כל בשר, ועליו הוא אומר ואת החזיר, שמחזיר מלכות לבעלי' (מדה"ג)

ויקרא שמו – הקב"ה קרא לו שם. יעקב. יי כנגד עשרת הדברות, ע' כנגד ע"זקנים. ק' כנגד גובה ההיכל, ב' כנגד שני עולמות. (תנחומא שמות)

ויקרא שמו יעקב – הקב"ה קרא לו יעקב. יעקב. מלשון ויעקבני, כי עשו נמשך אחר הנחש ולכן הצטרף יעקב ללכת עמו בעקמימות. כתיב והנחש הי' ערום, והלך עמו יעקב בערמה. (זהר)

ויקרא שמו יעקב – יעקב הוא עקב בלשון עתיד, שזה שאוחז בעקב עשו הוא על העתיד כי טובו יתאחר אחרי עשו. כי עשו יקדים כשם שהעולם הזה קודם לעולם הבא והלילה קודם ליום. ויצחק בן ששים שנה בלדת אותם. שהוא במיטב השכלתו ובאו ימי הזיקנה שדעתו מתוספת עליו, ומעתה הכיר האמת וקרא שם לצדיק ולא לרשע. (אלשיך)

"ויגדלו הנערים ויהי עשו איש יודע ציד איש שדה, ויעקב איש תם יושב אוהלים" (כה, כז) ויגדלו הנערים – פירש רש"י שהיו בני שלוש עשרה שנה, ולפני כן לא נודעו מעשיהם. וקשה שהרי בני חמש עשרה שנה היו כשמת אברהם והובטח לו שימות בשיבה טובה, ואפשר לומר שבשנתיים אלה עשו עשה מעשיו בסתר. (פירוש הטור)

ויהי עשו איש יודע ציד – שני צידים גדולים העמידה רבקה אמנו, עשו מצד הבריות ומפליגים מתחת כנפי השכינה, ויעקב מצד הבריות ומקרבים תחת כנפי השכינה ומיישב אוהלים, שנאמר יושב אוהלים, שישב אוהלים. אוהל לא נאמר אל אוהלים, בית מדרשו של שם, בית מדרשו של עבר, ובית מדרשו של אברהם. (מדה"ג)

איש תם – כמו איש נעמי, בעלים על התום לא שהתום שולט עליו, יודע הוא אימתי להיות תם. הרבי מלובלין. וזהו מה שאמרו המרגלים על אנשי הארץ, אנשי מידות, שהם שולטים במידות. (הר"ר בונים)

ויעקב איש תם יושב אוהלים – ת"ם שנים היתה השכינה באוהלים משכנסו לארץ עד שניבנה בית המקדש. (בעה"ט)

"ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו, ורבקה אוהבת את יעקב" (כה, כח) ויאהב יצחק את עשו – נהג כדן תורה, לא יוכל לבכר. כי ציד בפיו, אף על פי שציד בפיו וכדברי שמואל שלא להעביר ירושה אפילו מבן רע לבן טוב. ורבקה. שהלכה לשאל את ד'. אוהבת את יעקב. כי ידעה רצונו ית'. (עץ הדעת טוב)

ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו – אהבו בזמן שאכל מצידו (וקיים אז עשו מצות כיבוד אב) ומשבטל דבר בטלה אהבה. ורבקה אוהבת את יעקב על לא דבר, ואהבה כזאת אינה בטילה. (כלי יקר)

ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו – ותירגם אונקלוס ארי מצידו' הוה אכיל. את מה שיצר הרע צד הי' יצחק מוצאי בילעו מפיו, הי' מחזיר בתשובה את הרשעים, וזהו שאמרו בכל לבבך בשני יצריך. ורבקה אוהבת את יעקב. את יצר הטוב, ולא היתה יכולה להוציא בילעו של יצר הרע מפיו, כמו יצחק. (מאור ושמש)

כי ציד בפיו – בכל רשע יש ניצוצות קדושים אך עשו החזיקם בפיו ולא הכניסם בתוך תוכו, ולפיכך טעה בו יצחק על ידי דיבורו כי בפיו היו ניצוצות קדושה. המגיד מקוויניץ. ולכן נקבר ראשו, וראשו בלבד, במערת המכפלה... (הרבי מסוכצ'ב)

כי ציד בפיו – צידה בעלי חיים נעשית על ידי מעשי מירמה של הצייד המרמה את החיות שלא ירגישו במצודות, כך בדברי מירמה של צייד רימה עשו את יצחק, אלא שהמירמה היתה בדיבורים וזהו שנאמר כי ציד בפיו. (הכנה"ק)

ורבקה אוהבת את יעקב – יצחק שגדל בביתו של אברהם לא הכיר בדרכי הרשעים והרמאים אך רבקה שגדלה בבית בתואל הכירה אותם. וזה גם מה אמרו שמי שראוהו מדבר עם ריש לקיש בשוק נתנו לו עיסקא בלי עדים, כי ראש לקיש הי' בעורויו ראש לסטים והכיר בטיבם של אנשים, ואדם שריש לקיש דבר עמו פומבי ידעו שאפשר לסמוך על ישרו. (ר"נ מרופשיץ)

"ויזד יעקב נזיד ויבוא עשו מן השדה והוא עיף" (כה, כט) **כי עיף אנכי** – וברש"י עיף מרציחה, שנאמר עיפה נפשי להורגים. ובדעת זקני מבעלי התוספות כתבו שבאותו יום הרג את נמרוד. ומוכרח הי' נמרוד למות באותו יום שמת בו אברהם, כי נמרוד המריד את האנשים על הקב"ה ואברהם אבינו קירבם לקב"ה ולא יתכן שהמקרב ימות והממריד יחי'. (הילד א"ש)

על כן קרא שמו אדום – לפרסם ענין מכירת הבכורה על ידי תבשיל אדום ויין אדום, ושלא יקטרגו על יעקב למה לקח הבכורה והברכה מאחיו הבכור. (עץ הדעת טוב)

"ויאמר יעקב מיכרה כיום את בכורתך לי" (כה, לא) **מיכרה כיום** – כלומר לאלתר, מכור לי בכורתך בממון אתן לך ואחר כך אתן לך המאכל לעדות ולקיום, כשם שמצינו ויאכלו שם על הגל לקיום הברית בין לבן ליעקב. (רעב"ט)

ולמה זה לי בכורה – על ידי קדושת הבכורה היו לעשו הרהורי תשובה לפעמים והם פגעו בהנאות העולם הזה שלו, לכן בחר להיפטר מהרהורי תשובה אלו.

”ויאמר יעקב הישבעה לי כיום וישבע לו, וימכור את בכורתו ליעקב” (כה, לג) ויאמר יעקב הישבעה לי. והלא היה יודע באחיו שהוא רשע במה השביעו, השביעו בחיי אביו, שהיה עשו אוהבו. (מדרש אגדה)

”ויעקב נתן לעשו לחם ונזיד עדשים. ויאכל וישת ויקם וילך ויבז עשו את הבכורה” (כה, לד) ויעקב נתן לעשו לחם ונזיד עדשים – עם הכסף שנתן לו במקח נתן לו לחם ונזיד עדשים לעדות על קיום המכירה. ויבז עשו את הבכורה. לפי שלא רצה שיחזיקוהו לסכל על שמכר את הבכורה היה מבזה אותה. (חזקוני)

ויעקב נתן לעשו לחם ונזיד עדשים – ומיד אחר כך כתיב ויהי רעב בארץ עונש על שנתן לעשו לחם ונזיד עדשים, אף על פי שזה היה בשביל הבכורה. וכן אחרי ששלח המנחה לעשו נענש תיכף בצליעה ברגלו ואף על פי מעשה אבות סימן לבנים ואין לך בכל הקרבנות כפורה גדולה כמו השעינר המשלח שהוא מכפר על כל עבירות שבתורה, אבל אשרי למי שזה ואינו צריך לכפרה. (ר"צ הכהן)

ויעקב נתן לעשו לחם ונזיד עדשים – וזה לא היה אלא כדי לקיים המקח ולא מחיר הבכורה. וכיוצא בזה אתה צריך לפרש במגילת אסתר והמלך והמן ישבו לשתות והעיר שושן נבוכה וכי משום שישבו לשתות נבוכה שושן, אלא ששתיה זו היתה סימן שהדבר מקוים להרוג ולאבד. וכן נוהגים הסוחרים לעשות מקח, נותנים זה לזה פעמים או שלוש לשתות מן היין. (אמרי נועם)

”וישב יצחק ויחפור את בארות המים אשר חפרו בימי אברהם אביו ויסתמום פלשתים אחרי מות אברהם, ויקרא להן שמות כשמות אשר קרא להן אביו” (כו, יח)

וישב יצחק ויחפור – עיקר חפירת הבארות היא לזרוק העפר והאבנים, שהם הגשמיות והפסולת, ולמצוא באר מים חיים, היינו לצאת מן הטבע ולהאמין כי הטבע הוא גם כן מהקב"ה, ואיתא בשפת אמת שכפי מה שמסלקין העפר כך נתגלה תבאר מים חיים. (אמרי אמת)

אשר חפרו בימי אברהם אביו – יצחק פתח דרך חדשה בעבודת ד'. (שפ"א)

שמות כשמות אשר קרא להן אביו – וממה שהתורה הודיעה זאת נראה שנחשב לו כזכות. ויש בזה היתעוררות שלא ישנה אדם מדרך אבותיו, שהרי יצחק אפילו שמות הבארות לא רצה לשנותם. כך פירש הגאון ז"ל. (רוי בחיי)

”ויחפרו עבדי יצחק בנחל וימצאו שם באר מים חיים” (כו, יט) ויחפרו עבדי יצחק בנחל – ואף על פי שגזלו מהם תבאר חפרו שני, גזלו השני חפרו שלישית עד שהגיעו לרחובות. ומזה לקח

לאדם, הן בגשמיות והן ברוחניות, לא להתאש אלא להמשיך בעבודתו עד שיצא למרחב. (ח"ח עה"ת)

”ויהי כי זקן יצחק ותכין עיניו מראת ויקרא את עשו בנו הגדול.. ויאמר אליו הנני” (כז, א)

ותכהינה עיניו – כי הביט בעת העקידה בכבוד השכינה וכתוב כי לא יראני האדם וחי, לכן כהו עיניו שסומא חשוב כמת. ויקרא את עשו – הגיע ליל פסח ואמר לעשו הלילה הזה עליונים אומרים שירה, הלילה הזה אוצרות טללים נפתחים, עשה לי מטעמים. ורוח הקדש משיבתו אל תילחם את לחם רע עין, ונתעכב שם. (פדר"א)

ותכהינה עיניו – שהיסתכל בעשו ואסור להסתכל בפני אדם רשע, לכן כהו עיניו, ומקללת אבימלך הנה נתתי לך כסות עיניים. (מגילה)

”ועתה בני שמע בקולי לאשר אני מצוה שאותך” (כז, ח) ועתה בני שמע בקולי – וכיצד זה רימתה רבקה את יצחק. כי יצחק לא ידע שנאמר לה בנבואה רב יעבור צעיר ולא רצתה לצערו ולגלות לפניו טיבו של עשיו, וכגון עיור שבא לזרוע שדהו ולא ראה שהיא גפריית ומלח ובא אחר וסיבב הדברים שיזרע שדה הראוי לזריעה, ולא גילה לו ששדהו אחת לא תיצלח למאומה, שלא לצער. (הכוה"ק)

ועתה בני שמע בקולי – גם מצות כיבוד אם וגם מצוה לשמוע אל נביא, ואפילו כשאומר לעבוד לפי שעה על מצוה מצוות התורה.

עלי קיללתך בני, אך שמע בקולי – אם תיתכן רק לקיום מצות כיבוד אם לא תקולל כי שלוחי מצוה אינם ניוזקים. (חתם סופר)

עלי קיללתך בני – אם ברכות יברכך יבואו עליך ועל זרעך, ואם קללות יקללך יבואו עלי ועל נפשי. (יב"ע)

עלי, עלי ועל צוארי – כי היתה בוטחת בנאמר לה רב יעבוד צעיר. (רמב"ם)

עלי קיללתך בני – ונראה שלכן אהבה רבקה אהבה רבה את יעקב, שאפשר היה לחשוך בה שעשו בא ממנה, בת בתואל אחות לבן, ויעקב בא מיצחק, לכן אהבה את יעקב להוכיח כי מקורה ברוך ובטבע החלקים יאהבו כל חלק את חלקו, לכן אהבה את יעקב. (אוה"ח)

”אולי ימשני אבי והייתי בעיניו כמתעתע והבאתי עלי קללה ולא ברכה” (כז, יב)

פירוש, שיעקב אמר, שאולי ימושני אבי ויחשוב שאני עשיו, ואז יתן לי הברכות שרצה ליתן לעשיו. ועל זה אמר והבאתי עלי "קללה ולא ברכה", שמה ש"ברכה" אצל עשו, הרי זה "קללה" אצל יעקב. (בשם רבי יצחק מוואז'ין ז"ל)

”והייתי בעיניו כמתעתע” (כז, יב) כתב רבינו בעל החזו"א ז"ל: ואמרו בגמ' (סנהדרין צב, ע"א) "כל המחליף דיבורו, כאילו עובד עבודת כוכבים, כתיב

הכא "והייתי בעיניו כמתעתע" וכתוב התם (ירמיה) "הבל המה מעשה תעתועים". ומבואר דדברי יעקב אבינו ע"ה, לולי שהותרו על פי רוח הקודש ששרתה על רבקה, היה בדבר חטא, שהחמירו בו כאילו עובד עבודה זרה.

וגנות השקר אינו רק בשביל המרמה שבו, היינו משתמש בשקרו בשביל איזה רווח המקווה לו ע"י הרמאות, אלא השינוי שאינו משמש לגורם של הנאה, אלא שינוי בסיפור דברים של מה בכך, בשם שקר יכונה, ובכלל עוון השקר הוא.

בן אדם שדיבר שקר לשעתו, (עדיין) צורתו צורת אדם, אעפ"י שיש בזה חטא, אך המתמיד בשקריו, צורתו שקרן ואישיותו נעדרת. (אמונה ובטחון ע"פ "דברי תורה")

”ותיקח רבקה את בגדי בנה הגדול החמודות אשר אתה בבית, ותלבש את יעקב בנה הקטן” (כז, טו)

בגדי עשו החמודות – שבהם ה' משמש את אביו. אשר אתה בבית, מעשה בחבורה של פריצים שהיו רגילים לאכול בבית הכנסת לפנות ליל שבת והיו זורקים העצמות של ראשו של הסופר, לימים עמד אחד מהם למות ומינה את הסופר לשמור את בניו, והרי כמה ידידים היו לו אלא שידע את מעשיהם, כך עשו היו לו כמה נשים ומסר את בגדיו לאמו, שידע את מעשיהן.

בנה הגדול... בנה הקטן – והרי תאומים היו ולמה נאמר גדול וקטן, אלא לא גדול גדול ממש אלא גדול וסמוך על שלחן אביו הרי הוא קטן, ויעקב איש תם יושב אוהלים היה סמוך על שלחן אביו. מה שאין כן עשו. (ר"ב אפשטיין)

”ואת עורות גדיי העזים הלבשים על ידיו ועל חלקת צואריו” (כז, טז)

הלבשים על ידיו – חייטה אותם על ידיו (חתכה אותם חתיכות חתיכות ותפרם ביחד על ידיו) כי זרועותיו של יעקב היו כשני עמודים, וח"א מעשה נסים ה' (שהספיקו עורות הגדיים לידיו של יעקב). (רבה)

”ויאמר יעקב אל אביו אנכי עשו בכורך עשיתי כאשר דיברת אלי, קום נא שבה ואכלה מצידי בעבור תברכני נפשך” (כז, יט)

אנכי עשו בכורך – לא דיבר שקר, כי הוא ראוי לברכה יותר מאחיו ורצוי לא-ל יותר מאחיו. וכן אברהם ויצחק אמרו על נשותיהם אחותי היא ולא נקראו בעבור זה דוברי שקרים, וכן יעקב אם שינה דברו בעבור הברכות אינו דובר שקר. ועוד כי מצות אמו היתה וגם נביאה היתה, שתיגרם אונקלוס עלי קיללתך בני לי נאמר בבנואה שלא תהינה עליך קללות בני. (רד"ק)

”ויהי כאשר כלה יצחק לברך את יעקב” (כז, ל)

מפני מה אמר הפסוק "ויהי", שבכל מקום הרי הוא לשון צער. אלא כי התורה מצטערת על אשר כלה ולא ברך את כל הברכות, שהרי מצינו שברך עוד את עשו אחר כך, ואם היה מברך את אותם הברכות הנשארות ליעקב כבר אבדה תקות אדם. (אור החיים)

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T. 845-352-7474 F. 845-352-7517	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St.	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקה טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי הכמים מוסלגים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T. 525-55589-8756 F. 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב

הלומדים בעמל וביגיעה ובחתימה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הגון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה. נא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכר למצוות. 845.352.7474

משותף בין החפץ חיים ור' חיים עוזר, וכל גדולי ישראל לפנייהם ואחריהם – להרגיש אחריות וערבות כלפי כל יהודי.

כידוע, בימי ערב מלחמת העולם השנייה הפך ביתו של ר' חיים עוזר בוויילנא למקום מקלט עבור המוני בני הישיבות וראשיהן. הגרמני עצמו הפך ללב-ליבה של האומה, ואל ליבו שותת הדם הזורמו כל נחלי הדמעה והשכול של אחינו בני ישראל.

גם הגויים התגוררו מסיבי, וכאלה שעמדו בקשר עם הגרמני, לא יכלו להתיר את התפעלותם מהמחזה שניגלה לנגד עיניהם, כאשר מאות בני תורה פוקדים את הבית השכם והערב, ומבקשים מחסה בצילו של הגאון המרעיף עליהם תשעה קבין של אהבה וחום.

פעם, כאשר הבית בוילנא היה מלא וגדוש בבני תורה, ועל פניהם היה ניכר שהם רואים בבעלי-הבית את אביהם הטבעי, ניגש מנהל הגיוניט המקומי, שהיה נוכח באותו מעמד אל הגאון, ואמר לו: "ברצוני לגמול עמך חסד על כל מה שהינך עושה למען אחיך היהודים. אמור לי מה אתה רוצה שאעשה עבורך, עד חצי המלכות ותעשי".

ומה ביקש מרן זצ"ל: "בביתנו נמצאת עוזרת מסכנה, שכמה מבגדיה בלו, ואין לה כסף כדי לרכוש בגדים חדשים. אם ברצונך לגמול עימי חסד, הואל נא להלביש את העוזרת שלנו".

מבהיל על הרעיון! איזו הרגשת אחריות כלפי כל אחד מעם ישראל!

(עלינו לשבח עמ' שפח, שפט)

יוצאים שהרי זה בורר ורק רשאי להוציאם עם מעט אוכל.

אם רוצה לעשות לימונדה בשבת, יסחוט את הלימון על גבי הסוכר ורק אח"כ יניח מים. ואם רוצה להניח בתה יעשה כך: יסחוט לימון על סוכר, ואח"כ יעביר את הלימון עם הסוכר לתוך התה (אסור לשפוך מים רותחים על לימון ישירות שזה חשש מבשל). דעת ה"חזון איש" להחמיר בזה ולא לסחוט לימון לסוכר אם דעתו לעשותו משקה. מנהג הספרדים להקל בזה.

פירות או ירקות כבושים שסוחט ע"מ להוציא את המים הספוגים בהם ולא בשביל הפנים (כלומר, אין רצונו באותם המים, ורק רוצה להוציאם מהכבושים) מותר לסחוט אפילו על כלי ריק כיון שעושה כן בשביל לאכול את הכבושים.

כל שהתרנו לסחוט על אוכל היינו רק בידו אבל אסור לסחוט במסחטה בשבת בכל אופן.

אסור למצוץ דם בין השניים ולפלוט. מותר בשבת לחצות אשכולית ולאכול בכפית את הפרי בתנאי שלא יכוון דוקא למיץ כשאוכלה ויזהר מלסוחטה.

מעשה חכמים

וכיצד דאג מרן הגאון רבי חיים עוזר גרודז'נסקי זצ"ל לעוזרת הבית שלו?

ואם סיפרנו על דאגתו של החפץ חיים לעוזרת הבית שלו, הנה סיפור מופלא על מרן גאון רבי חיים עוזר זצ"ל, רבינו בעל ה"אחיעזר" שאף הוא, למרות שצרותיהם של כל כלל ישראל רבצו על כתפיו, מצא את הפנאי – ובשעות הקשות ביותר – לדאוג לעוזרת שבביתו. אנו מביאים את הסיפור כאן, למרות שאין הוא קשור לענייני שידוכין, כדי לטעת בנו את הידיעה שהיה זה 'מכנה

"מי אפוא הוא הצד ציד ויבא לי ואכל מכל בטרם תבוא ואברכהו גם ברוך יהיה" (נז, לג)

מה משמעותה של הקריאה "גם ברוך יהיה". במסכת ברכות (לד, ע"ב) מסופר על רבי חנינא בן דוסא שהיה מתפלל עם החולים ויודע כי זה חי וזה מת. עוד מסופר שם כי שאלו אותו מנין לו. ל כך ענה רחבי"ד: "אם שגורה תפילתי בפי יודע אני שהוא מקובל, ואם לאו יודע אני שהוא מטורף". ממרוצת ושטף דיבורו בתפילתו למד רחבי"ד כי תפילתו התקבלה לרצון.

זהו שאמר יצחק, כי ידוע הוא בודאות שברכתו תקייה וגם "ברוך יהיה", שכן ברכתו היתה שגורה בפי, ונאמרה ללא כל קושל, והרי זה אורח וסימן כי ודאי התקבל ברכתו ותקיים.

הליכות והלכות

מדיני סחיטת פירות בשבת ויו"ט

זיתים וענבים אסורים בסחיטה בשבת מן התורה. שאר פירות שדרכם להיסחט כגון תותים וכן בימינו תפוזים אסורים בסחיטה מדרבן.

מציצת מיץ שבפירות בפני: בענבים ראוי רק ע"י שיכנס לפיו וימצוץ אבל בשאר פירות מותר למצוץ בפה באופן רגיל.

אסור לסחוט גם אם כוונתו להניחו אח"כ לתוך אוכל, ולכן אסור לסחוט לימון וכדו' לתוך כלי ריק אפילו אם כוונתו להעבירו אח"כ לסלט. וכן אין לסחוט לתוך משקה כגון לסחוט לימון לתוך תה. (יש שהקלו לסחוט רק בלימון על מנת להעבירו לסלט ונהגו להחמיר בזה).

מותר לסחוט לימון או תפוזים וכל פרי אחר על אוכל ישירות, כגון מיץ תפוזים על גבי סלט פירות. ויזהר כשנופלים הרצנים שלא

הילולא דצדיקיא

יום שלישי	יום שני	יום ראשון	יום שבת	יום שישי	יום חמישי	יום רביעי
ג כסלו	ב כסלו	א כסלו ראש חדש	כס השון	כה השון	כז השון	כו השון
שקיעה 4:39	הרב וזכמפנל רבי אהרן קושלר ראש ישיבת ליקוד		רבי ידידיה מונסנינו מח"ס דבר אמת	רבי זונה גירונדי מח"ס שערי תשובה		רבי מנשה הבה רבי שלום לופס רבה הראשי של עכו שקיעה 4:45

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נא לא לעיין בגליון בעת התפילה